

A PÉCSI TUDOMÁNYEGYETEM ÉRTÉKELÉSI SZABÁLYZATA

A Pécsi Tudományegyetem Szenátusa a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (továbbiakban Szt.) 14. § (5) bekezdés c) pontjában, illetve a költségvetés alapján gazdálkodó szervekről szóló 249/2000. (XII. 24.) Kormányrendelet (továbbiakban Korm. r.) 8. § (4) bekezdés c) pontjában foglaltak szerint eszközök és források értékeléséről a következő szabályzatot alkotja:

Az értékelésről

Az értékelés fogalma, az értékeléssel kapcsolatos fogalmak

1.§ (1) Az értékelés a számvitelben sajátos tartalommal bír. Az értékelés az a tevékenység, amely során a vagyontárgyak értékét kiszámítjuk, meghatározzuk.

(2) *Egységár*: az a pénzmennyiség, amelyen egységnyi termék vagy szolgáltatás számbavétele történik.

(3) *Eladási ár*: az a pénzösszeg, amennyit egy termékért vagy szolgáltatási egységért adnak.

(4) *Beszerezési ár*: az a pénzösszeg, amennyiért a piacon egy adott termék vagy szolgáltatás megvásárolható, beszerezhető.

(4) *Előállítási ár, költség*: az a pénzösszeg, amennyibe egységnyi termék előállítása vagy szolgáltatás végzése kerül.

(5) *Bekerülési érték*: az az érték, amekkora összesen a vagyontárgyat bekerüléskor a nyilvántartásokba bevezetik. Ez lehet beszerzési vagy előállítási áron számított érték.

(6) *Könyv szerinti érték*: az az érték, amekkora összesen a vagyontárgy a nyilvántartásokban szerepel.

A Szt. értékelésre vonatkozó főbb szabályai

2. § A Szt. 46.§-51.§-a részletezi az értékelés szabályait. Ezek keretszabályok, azaz választási lehetőséget biztosítanak, melyek alkalmazása beletartozik a számviteli politikába.

Az értékelési szabályzat készítésének célja

3. § Rögzítésre kerülnek azok a fontos és lényeges szempontok, amelyek alapján a mérlegben kimutatjuk eszközeink és forrásaink értékét. A Szt., illetve a Korm. r. az eszközök és források jelentős körére konkrétan meghatározza az értékelési szabályokat. A belső szabályozásnak azokra az esetekre kell kitérnie, amikor választási lehetőség van, továbbá ha az Egyetem sajátos eszközei, illetve forrásai indokolják.

Bekerülési érték

A beszerzési ár tartalma

4. § (1) A beszerzési árba a Szt. 47. §-a szerint azok a ráfordítások tartoznak, amelyek az eszköz (termék) megszerzése, létesítése, üzembe helyezése érdekében az üzembe helyezésig, a raktárba kerülésig felmerülnek és az eszközhöz egyedileg hozzákapcsolhatók.

(2) Beszerzési árban figyelembe veendő:

a) az engedményekkel csökkentett, felárakkal növelt vételár,

b) az eszközhöz egyedileg hozzákapcsolható szállítási, rakodási, szerelési, üzembe helyezési kiadások, a beszerzéssel kapcsolatos közvetítői kiadások, bizományi díjak, a beszerzéshez kapcsolódó adók (fizetett fogyasztási adó), vámkölség (vám; vámpótlék, vámkezelési díj),

c) az eszközök beszerzéséhez szorosan kapcsolódó fizetett illeték (importbeszerzés utáni statisztikai illeték), a vámkölségen kívüli egyéb vámtéher; jogszabályon alapuló hatósági igazgatási, szolgáltatási díjak, egyéb hatósági igazgatói, szolgáltatási díjak (pl. környezetvédelmi termék díj), az előzetesen felszámított ÁFA le nem vonható része (a tárgyi adómentes tevékenység ellátásához szükséges eszközök beszerzése után),

d) a beruházáshoz közvetlenül kapcsolódó - az üzembe helyezésig felmerült fizetett biztosítási díj,

e) az eszköz biztonságos üzemeltetéséhez szükséges tartozékok és tartalék alkatrészek értéke.

(3) Nem képezi a beszerzési ár részét a levonható előzetesen felszámított és az arányosított ÁFA.

(4) Tárgyi eszközöknél értéknövelő beszerzési költségként kell elszámolni:

a) a meglévő tárgyi eszközök bővítésével,

b) a rendeltetés megváltoztatásával, átalakítással,

c) az élettartam növeléssel,

d) az eredeti állapot helyreállításával (felújítás, rekonstrukció) kapcsolatos költségeket.

(5) Készletek esetében a beszerzési árba tartoznak a raktárba kerülésig felmerült költségek.

Térítés nélkül átvett eszközök beszerzési ára

5. § (1) Az átadónál kimutatott nyilvántartás szerinti nettó érték, amely azonban nem lehet magasabb, mint a piaci forgalmi érték.

(2) Ajándékként, hagyatékként kapott, továbbá a többletként fellelt eszközök értéke, az állományba vétel időpontjában meglévő piaci érték.

Az előállítási költség tartalma

6. § Az előállítási költségbe a Szt. 51. §-a szerint azok a ráfordítások tartoznak, melyek az eszköz (termék) előállítása, üzembe helyezése során közvetlenül felmerültek és az előállított eszközhöz egyedileg hozzárendelhetőek. A saját előállítású termékek, illetve az Egyetem által nyújtott szolgáltatások kalkulált költségeit az Önköltségszámítási Szabályzat tartalmazza.

Eszközök értékelése

7. § (1) A befektetett eszközöket a beszerzési árukon, illetve előállítási költségükön kell értékelni, csökkentve azt az elszámolt értékcsökkenés és az elszámolt értékvesztés összegével, növelve a visszaírt értékvesztés összegével..

(2) A Szt. múltbeli adatokon alapuló értékelést ír elő, ami azt jelenti, hogy a mérlegben az eszközök legmagasabb értéke a beszerzési, illetve az előállítási érték lehet. Az eszközöket beszerzési áruknál vagy előállítási költségüknél magasabb értékben nem szabad a mérlegben szerepeltetni.

(3) Az előző évi mérlegkészítésnél alkalmazott értékelési elvek csak akkor változtathatók meg, ha a változást előidéző tényezők tartósan, legalább egy éven túl jelentkeznek, s ezért a változás állandónak, tartósnak minősül. Ez esetben a változást előidéző tényezőket és számszerűsített hatásukat a kiegészítő mellékletben részletezni kell.

(4) Az eszközöket és kötelezettségeket egyedileg kell értékelni, és leltározással, egyeztetéssel kell ellenőrizni.

a) A leltár tartalmazza:

- a megnevezés és az egyedi kódszám mellett az eszközök könyv szerinti nettó értékét, mely a beszerzési (bruttó) érték, valamint a már elszámolt és könyvelt értékcsökkenés különbözete.

- a mérleg fordulónapján meglévő minden eszközt, beleértve a már nullára leírt eszközöket, valamint a térítés nélkül kapott, illetve többletként fellelt eszközöket is.

(b) Az eszközök állományának értékelése a december 31-i fordulónapi mérleget alátámasztó leltár alapján történik. A beszámolót alátámasztó leltári állomány lehet a tárgyi eszközök esetében a naprakész egyedi (analitikus) nyilvántartás, mely a mérleg egyes tételeit, az egyes eszközfeleségeket külön-külön tartalmazza.

Immateriális javak értékelése

8. § (1) Beszerzési áron vagy előállítási közvetlen önköltségen kell értékelni, attól függően, hogy a bekerülés vásárláson vagy saját előállításon alapul.

(2) A mérlegben az immateriális javakat nettó értéken kell kimutatni, az értékcsökkenés elszámolását dokumentálni kell.

(3) Vagyoni értékű jog beszerzési ára a megszerzéséért fizetett összeg. Ide sorolódik, pl. az ISDN belépési díj, szerzői jogvédelemben részesülő javak, ha utóbbi 6 évnél hosszabb ideig hasznosul.

(4) Szellemi termékek beszerzési ára az érte fizetett, a Szt.-ben meghatározott értékhatárhoz kötött ellenérték. Előállítási költsége az állományba vett saját előállítású, létrehozott, forgalomképes termék közvetlen önköltsége.

Tárgyi eszközök értékelése

9. § (1) A tárgyi eszközöket is a mérlegben nettó módon kell szerepeltetni.

(2) Az értékelésükre érvényes általános szabályok nem vonatkoznak a tárgyi eszközök mindegyikére, kivételt jelentenek a beruházások és a beruházásra adott előlegek. A beruházások annyiban mutatnak eltérést, hogy azokat még nem vették használatba, tehát még értékcsökkenést sem kell elszámolni utánuk. Terveen felüli értékcsökkenés elszámolása lehetséges indokolt esetben (pl. elemi kár esetén, stb.).

(3) A Szt. értelmében a nagyjavítás, a felújítás az adott tárgyi eszközök értékét növelő költségnek minősül.

(4) A zavartalan üzemeltetést szolgáló karbantartás költségei továbbra is a felmerüléskor, működési kiadásként számolandók el. A tárgyi eszközöket beszerzési, előállítási költségüknél magasabb értéken leltárba venni, a leltárba beállítani nem szabad, felértékelni tilos.

(5) Ingatlanok értékének megállapításánál azok megszerzéséért fizetett ellenértékből, illetve azok létesítésének előállítási költségeiből kell kiindulni, levonva az elszámolt értékcsökkenést.

(6) Műszaki gépek, berendezések, járművek értékének meghatározásának kiindulópontja a beszerzési, illetve előállítási költség, csökkentve az értékcsökkenés összegével.

(7) Egyéb berendezések, felszerelések, járművek, irodai igazgatási felszerelések értékének megállapításánál ugyancsak a beszerzési és előállítási költség a kiindulási alap, az értékcsökkenést levonva.

(8) Beruházások között kell kimutatni a beszerzett vagy előállított tárgyi eszközöket, ha azok üzembe helyezése, használatba vétele még nem történt meg. Az Egyetem területén és használatában lévő idegen tulajdonú eszközök nyilvántartása a nullás számlaosztályban a tulajdonos által közölt bruttó értéken történik. Értékelésre ezek az eszközök nem kerülhetnek.

Befektetett pénzügyi eszközök értékelése

10. § (1) Az e körbe tartozó vagyontárgyak általános, lényeges vonása, hogy azok természetüknél fogva csak beszerzési áron kerülnek állományba és a mérlegbe. Beszerzési értéknek tekintendő

a) Résztesedések és értékpapírok esetén

- beszerzésnél az érte fizetett összeg,

- követelés ellenértékeként kapott tulajdonrésznel a követelésünk összege.

b) Adott kölcsön esetén

- a folyósított összeg.

(2) Részesedés esetén a vásárolt és jegyzett részvények, törzsbetétek, vagyoni betétek értékvesztéssel csökkentett vételi értékét, a gazdasági társaságban lévő - és már teljesített - befektetéseknél a társasági szerződésben meghatározott alapításkori értéket kell figyelembe venni. A gazdasági társaságoknál lévő tulajdoni részesedést jelentő befektetést a társasági szerződésben (alapszabályban) meghatározott alapításkori értéken, vásárlás esetén vételi áron, illetve értékvesztéssel csökkentett könyv szerinti értéken kell értékelni, ha a gazdasági társaság piaci megítélése tartósan a mérlegkészítés napját megelőzően legalább egy éven át - nem csökken, ha a gazdasági társaságba befektetett összeg a társaság értékesítésekor várhatóan megtérül, ha a gazdasági társaság saját tőke értékének a befektetés névértékével arányos része nem csökken a befektetés könyv szerinti értéke alá.

(3) Adott kölcsönök, illetve hosszú lejáratú bankbetétek esetén az egy éven túl lejáró pénzkövetelés összegét kell figyelembe venni.

(4) Az óvatosság elvének megfelelően a Szt. szerint az eszközöket beszerzési költségüknél magasabb értéken nem szabad a mérlegbe felvenni. Ez azt jelenti, hogy az eszközök felértékelése tilos! El kell viszont számolni az értékvesztést. Az egyszer már leértékelt eszközt még az eredeti értékére sem szabad felértékelni.

(5) Mérlegkészítés előtt egyedileg kell értékelni, és el kell végezni az alábbi feladatokat:

a) szükség szerint az értékvesztés összegének, valamint az egy éven belül esedékes törlesztőrészek megállapítását,

b) a fordulónapon valutában, devizában fennálló pénzügyi befektetéseknél értékvesztés elszámolása, ha a könyv szerinti érték magasabb, mint a fordulónapi - ügyletet lebonyolító pénzintézet által közölt - hivatalos devizavételi árfolyam.

Készletek értékelése

11. § Eltérő szabályok érvényesek a vásárolt és a saját előállítású készletekre. Amíg a vásárolt készleteket beszerzési áron, addig a saját előállítású készleteket előállítási közvetlen önköltségen kell értékelni és a könyvekben, mérlegben szerepeltetni.

12. § Vásárolt készletek (anyagok, áruk, alvállalkozói teljesítmények) értékelése: az anyagok, áruk értékelését jelenti év végén a raktáron lévő új készletérték megállapítása. Ez az érték a leltár forduló nappal (december 31.) adott, mivel év közben folyamatos mennyiségi és értékbeli könyvelés történik az analitikában. A készletbeszerzés tényleges beszerzési áron, a kiadás a FIFO rendszer szerint történik.

13. § Saját termelésű készletek értékelése: a Szt. értelmében előállítási költségen történik. Értékesítési különbségek nem vehetők figyelembe. A mérlegben a leltár szerinti fordulónapi készletet értékvesztéssel korrigált tárgyévi előállítási közvetlen önköltségen kell értékelni.

Követelések értékelése

14. § A Szt. értelmében a követeléseket könyv szerinti értéken kell értékelni. Az értékelés kiindulópontja a mérlegkészítés napja.

Vevőkövetelések értékelése

15. § a) A kiszámlázott, másik szerződő fél által elismert összegben kell nyilvántartásba venni mindaddig, amíg ki nem egyenlítik vagy behajthatatlanná válás miatt le nem íródik.

b) A mérlegbe csak az adós által elismert követelés, az elismert összegben állítható be.

c) A behajthatatlannak minősített vagy peresített követelések értéke nem szerepelhet a mérlegben.

d) Ha a behajtásra tett kísérlet eredménytelen, akkor azt a követelést a megfelelő engedélyek alapján le kell írni.

e) Peresített követelés akkor szerepelhet a mérlegben, ha annak pénzügyi rendezése a mérlegkészítés időpontjáig megtörtént.

f) Kétes, illetve határidőn túli követelések összegével a követelések mérlegbe beállított összegét csökkenteni nem szabad.

Egyéb követelések értékelése

16. § (1) Ide tartoznak a munkavállalókkal szembeni követelések, a rövid lejáratra kölcsönadott pénzeszközök és egyéb követelések.

(2) Könyv szerinti értéken kell értékelni, és a mérlegben szerepeltetni.

(3) A behajthatatlannak minősített, illetve peresített követelések értéke nem szerepelhet a mérlegben.

Értékpapírok értékelése

17. § Térítés nélkül kapott, átvett részesedéseket, értékpapírokat átvételkor névértéken vagy ismert piaci, forgalmi értéken lehet állományba venni.

Pénzeszközök értékelése

18. § (1) Az értékelés alapja itt is a könyv szerinti érték.

(2) Pénzkészlet értékelése: a pénztárban ténylegesen meglévő érmék, bankjegyek összesített értéke.

(3) Bankbetétek értékelése: a pénzügyintézeteknél a mérleg fordulónapján elhelyezett - bankkivonattal egyező - érték.

(4) Devizabetét számla értékelése: a pénzügyintézetek által készített XIL31-i kivonat alapján történik, melyet devizában adnak meg. A devizabetét számlák forintban történő értékelése a számlakezelő pénzügyintézet által közölt adott év december 31-ei vételi árfolyamon történik.

(5) Ha a devizaműveletek végzésére felhatalmazott pénzügyintézetek által nem jegyzett és nem transzferálható helyi valuta az év utolsó napjára vonatkozó szabadpiaci árfolyamon

átszámított forintértéke kevesebb, mint a könyvekben szereplő érték, akkor azt a szabadpiaci árfolyamra kell helyesbíteni.

Források értékelése

19.§ A forrásokat is könyv szerinti értéken kell kimutatni a nyilvántartásokban.

Saját tőke értékelése

20. § (1) Saját tőkeként kell kimutatni a kezelt kincstári vagyon eszközeinek forrását, amely korábbi költségvetési vagy egyéb felhalmozásból, juttatásból képződött, illetve folyamatos tőkeváltozásból ered.

(2) A saját forrás induló tőkéből és tőkeváltozásból áll.

(3) Induló tőkeként kell a mérlegben kimutatni az 1993. január 1-jén meglévő tartós források állományát, amely csak megszűnéskor, átszervezéskor (összevonás, beolvasztás, egyesülés, megosztás, szétválás) változhat. Negatív előjele nem lehet.

(4) Tőkeváltozásként az 1993. január 1-je után képződött forrásokat, valamint forráscsökkenéseket kell kimutatni. Lehet pozitív és negatív előjelű is.

(5) A saját tőke növekedhet:

a) a folyó évi költségvetés, a költségvetési pénzmaradvány, előirányzat-maradvány terhére teljesített tőkekiadásokból származó befektetett eszközök növekedéséből,

b) központi beruházásból,

c) az eszközök tartós forrásának növelésére felhasznált egyéb idegen pénzeszközből és az ebből képződött, jóváhagyott előirányzat terhére, - készletek, követelések és kötelezettségek állományának változásából, - saját kivitelezésű beruházás, felújítás miatt,

d) gazdasági társaságba bevitt vagyontárgyak szerződés szerinti értékéből származó növekedésből,

e) térítésmentesen átvett eszközök és térítésmentes (társadalmi) munkában létrehozott javak tartós forrásából,

f) valamint az Egyetem által vállalt kötelezettségek leírásából (törléséből).

(6) A saját tőke csökkenhet:

a) a befektetett eszközök értékcsökkenése, értékvesztése, selejtezése, más gazdálkodó szerv részére történő térítésmentes átadása,

b) a készletek felhasználása, selejtezése, más gazdálkodó szerv részére történő térítésmentes átadása, kötelezettségek állományváltozása,

c) a befektetett eszközök és készletek értékesítése,

d) az Egyetem másokkal szemben támasztott követelésének állományváltozása, továbbá leírása (törlése), a követelés jogcímére vonatkozó külön jogszabályban foglaltak figyelembevételével,

e) gazdasági társaságba bevitt vagyontárgyak szerződés szerinti értékéből származó rendkívüli csökkenés miatt.

Kötelezettségek értékelése

21. § Kötelezettségként kell a mérlegben kimutatni a hosszú és rövid lejáratú kötelezettségeket, valamint az egyéb passzív pénzügyi elszámolásokat (Korm. r.26. §).

Hosszú lejáratú kötelezettségek értékelése

22. § (1) Az e címen képződött kötelezettség eredeti dokumentációja az értékelés alapja. A mérlegben úgy kell szerepeltetni, hogy a tárgyévet követő évben esedékes törlesztőrészekkel a kötelezettség összegét csökkenteni kell.

(2) A mérleg fordulónapját követő egy éven belül visszafizetendő törlesztéseket a rövid lejáratú egyéb kötelezettségek között elkülönítetten kell kimutatni.

Rövid lejáratú kötelezettségek értékelése

23. § Ide tartoznak az áruszállításból és szolgáltatásteljesítésből származó - általános forgalmi adót is tartalmazó - kötelezettségek és az egy évet meg nem haladó ideiglenesen átvett pénzeszköz, egyéb kötelezettség.

Az egyéb rövid lejáratú kötelezettségek között kell kimutatni a társadalombiztosítási, adó, egyéb jogszabályban meghatározott kötelezettségeket.

A kötelezettségek értékelésének alapja a bejövő számla és a szállítóval való egyeztetés, illetve az elismert előírt tartozások.

Hatályba léptető és záró rendelkezések

24. § Jelen szabályzat a Szenátus általi elfogadás napján lép hatályba.

Pécs, 2000. december 21.

Dr. Tóth József

rektor